

NORMBLADEN PVH (GIDSEN EN GOEDE PRAKTIJKEN)

TOEPASSINGSGBIED: KATTEN

SOCIALISEREN VAN KATTEN KAN GEDRAGSPROBLEMEN VOORKOMEN

Na jaren van voorlichting is Nederland overtuigd van de noodzaak dat pups gesocialiseerd moeten worden, willen zij in hun latere leven geen overlast geven. Maar dat ook katten gedragsproblemen kunnen ontwikkelen die hun oorsprong hebben in een gebrekkige of slechte socialisatie, is maar nauwelijks bekend.

PERIODEN IN HET LEVEN VAN HET KITTEN

Vanaf het moment dat katten geboren worden tot aan hun dood zijn verschillende levensfasen te onderscheiden. Als eerste is er de *neonatale periode* die loopt van 0-14 dagen.

In deze periode, vlak na de geboorte, slapen en eten de kittens hoofdzakelijk. De gehoorgang en de oogjes gaan open rond 10-12 dagen; op drie weken leeftijd kunnen de jonge katjes volledig horen en zien. Als zij ongeveer 14 dagen oud zijn, komen de eerste tanden door. Met vier weken kunnen kittens goed diepte zien, vooral als ze op een verhoging gezet worden. Tussen de tweede en de derde week is er de *overgangperiode*. Dit is het moment waarop de kittens van volledige afhankelijkheid van hun moeder overgaan naar minder afhankelijk. Katten kunnen in hun derde levensweek voor het eerst ook 'vast' voedsel krijgen.

3–7 weken: Eerste Socialisatieperiode

Als kittens in hun eerste socialisatieperiode, van ongeveer 3 tot 7 weken, geregeld door zowel bekende als onbekende mensen worden opgepakt, zullen zij in de leeftijdsperiode van 4 tot 7 maanden sneller op vreemde voorwerpen afstappen en daar ook langere tijd mee doorbrengen. Voor deze kittens geldt ook dat zij minder angstig zijn naar mensen, meer spelen met mensen en meer affectie laten zien.

Eileen Karsh deed in 1984 onderzoek naar socialisatie van katten door een groepje kittens van 3 weken en een groep kittens van 7 weken veel in handen te nemen. Het resultaat was dat de groep van 3 weken meer op mensen reageerden dan die van 7 weken. Daarna nam Karsh een groep heel jonge kittens, voor 3 weken, in handen en een andere groep kittens helemaal niet in handen. De uitkomst verschilde niet met het eerste onderzoek. Wel bleek dat kittens die heel vroeg in handen werden genomen, zich lichamelijk sneller ontwikkelden en bijvoorbeeld eerder hun oogjes open deden.

Katten die 40 minuten per dag door mensen opgepakt worden, zijn socialer dan degene die 15 minuten per dag direct menselijk contact hebben. Onderzoek toont aan dat wanneer kittens in hun socialisatieperiode door meer dan 5 mensen geaaid en aangeraakt worden, zij minder bang zijn voor vreemden dan wanneer er sprake is van een vaste verzorger.

In de periode tot 7 weken is het ook van belang kittens kennis te laten maken met honden, konijnen en andere dieren waarmee ze in de toekomst vertrouwd moeten zijn. Daarbij is het wel van belang dat de moeder het goede voorbeeld kan geven. Anders is het beter dat zij niet bij de nieuwe indrukken aanwezig is. Kittens leren de gevolgen van hun eigen gedrag

(operante conditionering), maar vooral ook door het observeren van soortgenoten. Uit onderzoek weten we dat ze bepaald gedrag sneller leren als ze dit door de moeder gedemonstreerd krijgen. Kittens die hun moeder een rat hebben zien doden, zullen dit ook zelf doen. Kittens die dit gedrag nooit zagen, zullen zelden een rat doden en kittens die in een kooi opgroeien met een rat, zullen dit type rat nooit doden. Jonge katten eten wat de moeder eet en leren in hun eerste periode van eten de voorkeuren voor later. Het is dus belangrijk kittens een gevarieerd menu voor te zetten.

Na de leeftijd van 7 weken wordt de vluchtneiging bij katten groter. Om de kat zo goed mogelijk te socialiseren in zijn nieuwe omgeving, kan het daarom goed zijn om een kitten op 8-9 weken naar een nieuwe eigenaar te laten gaan. Omdat het meestal zinnig is dat katten ook goed met soortgenoten kunnen opschieten, moeten ze in de periode tot 12-14 weken nog wel contact hebben met andere (sociale) katten. Als de nieuwe eigenaar dit niet realiseren kan, dan zou dit een overweging kunnen zijn om het kitten tot deze leeftijd in het nest te houden. Anders is er tegenwoordig ook de mogelijkheid van de kittencrèche en/of de kittenparty.

7-14 weken: Tweede socialisatieperiode

Hoewel er nog niet zo heel veel bekend is over de socialisatieperioden bij kittens, kunnen we aannemen dat er (net als bij honden) een eerste en een tweede socialisatieperiode is. Onderzoek heeft aangetoond dat in de periode tussen 9 en 14 weken een piek te zien is in de behoefte aan sociaal spel; ook in deze periode speelt socialisatie dus een rol. De sociale vaardigheden die kittens tijdens de 1^e socialisatieperiode hebben aangeleerd, worden nu verder aangescherpt. Wanneer deze eerste periode niet optimaal benut is geweest, dan kan een kitten tot 3-3,5 maanden nog van alles aanleren. Maar het gaat niet zo gemakkelijk als tijdens de eerste socialisatieperiode.

HOE TE SOCIALISEREN IN DE PRAKTIJK

Alhoewel veel katteneigenaren het een vreemd idee vinden om hun kat actief te gaan socialiseren, is het iets dat veel gedragsproblemen met katten kan voorkomen. Want ook bij katten is aangetoond dat wanneer zij opgroeien in een verrijkte omgeving, ze een verhoogde leermogelijkheid hebben en minder snel stress vertonen dan katten die minder prikkels aangeboden gekregen hebben. Verder denken mensen dat je een kat niets kunt leren. Maar ook dat is een misverstand gebaseerd op de vergelijking tussen honden en katten. Omdat honden hiërarchisch ingesteld zijn willen ze leiding krijgen of leiding geven. Veel opvoedingsmethodieken voor honden zijn gebaseerd op dit gegeven. Katten zijn van nature niet bereid leiding te krijgen of te geven. Maar net als honden vertonen katten gedrag dat hen het meeste oplevert. Willen we een kat iets leren, dan is het belangrijk om erachter te komen welke motivationele factoren voor de individuele kat belangrijk zijn en hier gebruik van te maken. Meestal zijn katten bereid iets te doen in ruil voor voer, vrijheid of aandacht van de eigenaar. Katten hebben in tegenstelling tot honden geen last van competitie; dit betekent dat men katten niet beter kan laten presteren door ze te confronteren met andere katten

Als het kitten bij de nieuwe eigenaar in huis komt, is het belangrijk dat hij zelf zijn omgeving en de mensen kan onderzoeken. Als de eigenaar op de grond gaat zitten, kan hij de kat met wat lekkers naar zich toe lokken en wat onder de kin en/of achter zijn oortjes kriebelen. Beetpakken en tegen de zin van de kat vasthouden is een slechte start. Een kat heeft tijd nodig om te wennen aan zijn nieuwe mensen en dit is nooit af te dwingen. Als het kitten gewend is aan het eigen gezin, is het goed om hem met zoveel mogelijk andere mensen te laten kennismaken. Zorg dat er in de eerste periode genoeg mensen langs komen en laat ze

de kat wat lekkers geven. Op deze wijze leert de kat dat bezoek/vreemde mensen iets positiefs betekent.

Onderzoek heeft aangetoond dat kittens die op een leeftijd van 4 weken positief gewend worden aan honden, waar ze vervolgens dagelijks mee in aanraking komen, op een leeftijd van 12 weken niet defensief reageren op vreemde honden. Maar niet ieder kitten heeft deze ervaring. Toch is het wel verstandig een kitten zo vroeg mogelijk kennis te laten maken met rustige honden die gewend zijn om sociaal met katten om te gaan. Ook het kennismaken met andere kittens en andere huisdieren is een prima leerervaring.

Net als bij pups is het voor kittens goed om ze gedoseerd en op een positieve wijze te laten kennismaken met huishoudelijke geluiden. Als een kitten het geluid van een stofzuiger niet kent is het verstandig hem er eerst mee te laten kennismaken zonder dat het geluid aanstaat. Leg wat lekkers op het apparaat en laat hem alles eens goed onderzoeken. Zet daarna een keer de stofzuiger aan, maar doe dit in eerste instantie als het kitten op afstand is.

Stevig over de rug aaien, van de kop naar de staart, is iets wat de meeste katten niet prettig vinden. Ook te lang aaien is voor veel katten niet leuk en behalve door weg te lopen kunnen ze hun ongenoegen kenbaar maken door 'plotseling' de hand die hen aait vast te pakken en erin te bijten. Als katten aangeven dat ze iets niet willen, is het belangrijk dat de eigenaar niets forceert. Wat wel kan is de kat door oefening leren dat aaien hem wat oplevert. Dit kan door bijvoorbeeld 2 keer te aaien en daarna wat lekkers te geven. Als 2 keer aaien goed gaat het aantal keren langzaam opvoeren.

Katten een tuigje leren dragen kan erg handig zijn. Net als bij pups kan dit aanleren gebeuren door het tuigje eerst te associëren met wat lekkers. Na een paar dagen kan het tuigje een keer om gedaan worden waarna de kat afgeleid wordt door hem bijvoorbeeld wat speciale kattenmelk te laten oplicken.

Om een kat mee te nemen is het goed hem te wennen aan het meerijden in een auto. De eerste oefening is de kat in een stilstaande auto te zetten en hem de kans geven deze te onderzoeken. Zodra de kat zich prettig voelt in de auto kunnen we een stukje gaan rijden en bij vrienden op bezoek gaan die niet te ver weg wonen. Belangrijk is dat deze vrienden geen katten of honden hebben en dat er in dit voor de kat vreemde huis allerlei lekkere dingen staan. Bijvoorbeeld een schoteltje met wat kattenmelk, een schoteltje met wat stukjes kaas, enz. Daarnaast moeten de vrienden de kat de gelegenheid geven om te wennen en niet het dier gelijk tegen zijn zin in optillen en in zijn bewegingen belemmeren. Ook het positief kennismaken bij de dierenarts kan later veel problemen voorkomen; laat de dierenarts zo'n eerste keer geen vervelende onderzoeken doen, maar het kitten alleen kort aaien en wat lekkers geven.

Leer een kitten dat het veilig is om in een vervoersbox te zitten, dit kan men doen door de box met het deurtje open neer te zetten, achterin wat lekkers te leggen en de kat alle tijd geven om erin en eruit te lopen. Als een kat deze oefening wekelijks een keer doet, zal hij zelden problemen geven als hij er een keer in vervoerd moet worden.

Zorg ervoor dat katten goede ervaringen opdoen met kinderen. Dit lukt meestal als de kat eerst gewend raakt aan wat oudere kinderen die hem wat lekkers geven maar niet oppakken. Als dat goed gaat kunnen jonge kinderen, die meestal drukker zijn en vaker proberen de kat te pakken, kennismaken. Ook als er geen kinderen in het gezin zijn, is het belangrijk dat er in de periode dat de kat net in huis is kinderen langs komen die de kat wat lekkers geven. Hierdoor kan hij eraan wennen en leert dat kinderen leuk zijn.